

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация

(Обн., ДВ, бр. 55 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 1 от 2002 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 103 от 2005 г., бр. 24, 30 и 59 от 2006 г., бр. 49 и 57 от 2007 г., бр. 104 от 2008 г., бр. 77 от 2010 г. и бр. 39 от 2011 г.)

§ 1. В чл. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3 думите „хартиен, електронен или друг“ се заменят с „материален“, а след думата „като“ се добавя „документ“ и се поставя запетая.

2. Създава се нова ал. 4:

„(4) Информацията по ал. 3, създадена след 1 октомври 2015 г., се поддържа и в електронен вид.“

3. Досегашната ал. 4 става ал. 5.

§ 2. В чл. 3 ал. 4 се изменя така:

„(4) Организации от общественения сектор са субектите по ал. 1 и ал. 2, т. 1.“

§ 3. В чл. 15 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 2 след думата „правомощия“ се добавя „и текстовете на издадените от органа нормативни и общи административни актове“;

б) в т. 4 след думата „адреса“ се поставя запетая и се добавя „адреса на електронната поща“;

в) създават се т. 5-17:

„5. устройствен правилник и вътрешни правила, свързани с предоставянето на административни услуги на гражданите;

6. стратегии, планове, програми и отчети за дейността;

7. информация за бюджета на администрацията, която се публикува съгласно Закона за публичните финанси;

8. информация за провеждани обществени поръчки – профил на купувача по чл. 22б от Закона за обществените поръчки;

9. проекти на нормативни актове заедно с мотивите, съответно – доклада и резултатите от общественото обсъждане на проекта;

10. уведомления за откриване на производството по издаване на общ административен акт по чл. 66 от Административнопроцесуалния кодекс, включително основните съображения за издаването на акта и формите и сроковете на участие на заинтересованите лица в производството;

11. реда и условията за достъп до обществена информация и за повторно използване на информация, съдържаща се в публичните регистри, информационни масиви и ресурси, включително – вътрешни правила за предоставянето, цени и формати, в които се поддържа информацията;

12. обявления за конкурси за държавни служители;

13. подлежащата на публикуване информация по Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси;

14. информация, която е публична, съгласно Закона за защита на класифицираната информация и актовете по прилагането му;

15. информацията по чл. 14, ал. 2, т. 1-3;

16. информацията, предоставена повече от три пъти по реда на тази глава;

17. друга информация, определена със закон.”

2. В ал. 2 след думата „информация“ се добавя „и за повторно използване на информация от обществения сектор“.

3. Създават се ал. 3 и 4:

„(3) Лицата по чл. 3, ал. 2, т. 1 периодично публикуват актуална информация за дейността си, съответстваща на информацията по ал. 1, т. 1, 4, 5, 6, 8, 11, 15, 16 и 17.

(4) Организациите от обществения сектор, включително обществени библиотеки (в това число и библиотеки на висши училища), архиви и музеи, публикуват всички условия за предоставянето на информацията за повторно използване на интернет страницата си и на портала по чл. 15г.”

§ 4. В чл. 15а се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) В секция „Достъп до информация“ на интернет страниците по ал. 1 се обявяват данните по чл. 15, ал. 1, т. 4 и годишните отчети по ал. 2, съществуващите вътрешни правила относно достъпа до обществена информация, включващи нормативите за разходите за предоставяне на достъп до

информация и повторно използване на информация от обществения сектор, реда за достъп до публичните регистри, информационните масиви и ресурси, съхранявани от административните структури в системата на изпълнителната власт.”

2. Създават се ал. 3 и 4:

„(3) Всеки ръководител по чл. 15 ежегодно обявява списък на категориите информация, подлежаща на публикуване в интернет, за сферата на дейност на съответната администрация, както и форматите, в които е достъпна.

(4) Информацията по чл. 15 се публикува, съответно се обновява, в срок до три работни дни от приемането на съответния акт или от създаването на съответната информация, а ако актът се обнародва – в срок до три работни дни от обнародването, освен ако в закон не е определен друг срок.”

§ 5. Създават се чл. 15б-15г:

„Чл. 15б. Всяка организация от обществения сектор ежегодно планира поетапното публикуване в интернет в отворен формат на информационните масиви и ресурси, които поддържа, достъпът до които е свободен. Публикуването на планираната информация се включва в ежегодните цели за дейността на съответната администрация по чл. 33а от Закона за администрацията и съответства на стратегическите документи.

Чл. 15в. (1) Администрацията на Министерския съвет създава и поддържа платформа за достъп до обществена информация.

(2) Платформата осигурява възможност за подаване на заявления за достъп до информация.

(3) Всеки задължен субект по чл. 3, ал. 1 публикува на платформата по ал. 1 подадените чрез платформата заявления, решенията по тях и предоставената обществена информация.

Чл. 15г. (1) Администрацията на Министерския съвет създава и поддържа портал за отворени данни.

(2) Организациите от обществения сектор публикуват на портала по ал. 1 информацията по чл. 15б, достъпът до която е свободен.

(3) Редът и начинът за публикуване на информацията по ал. 2 се определят с наредба, приета от Министерския съвет.”

§ 6. Създава се чл. 16а:

„Чл. 16а. (1) Администрацията на Министерския съвет изготвя на всеки 3 години обобщен доклад относно наличието на информация за повторно използване, предоставяна от организациите от обществения сектор, условията, при които тя се предоставя, и практиките за правна защита. Организациите от обществения сектор ежегодно изпращат на Администрацията на Министерския съвет доклади за тези обстоятелства.

(2) Докладът се оповестява публично и се предоставя на Европейската комисия.“

§ 7. В чл. 24 ал. 2 се изменя така:

„(2) Заявлението се счита за писмено и в случаите, когато е направено по електронен път на адреса на електронната поща по чл. 15, ал. 1, т. 4 или чрез платформата за достъп до обществена информация по чл. 15в. В тези случаи не се изисква подпис съгласно изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис.“

§ 8. В чл. 26, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 1 след думите „оригинал или копие“ се добавя „или чрез публичен общодостъпен регистър“.

2. В т. 3 думата „хартиен“ се заменя с „материален“.

3. Точка 4 се изменя така:

„4. копия, предоставени по електронен път, или интернет адрес, където се съхраняват или са публикувани данните.“

§ 9. В чл. 31 ал. 4 се изменя така:

„(4) При изрично несъгласие от третото лице в срока по ал. 1 съответният орган предоставя исканата обществена информация в обем и по начин, който да не разкрива информацията, която засяга интересите на третото лице.“

§ 10. В чл. 34, ал. 3 накрая се добавя „или се изпраща по електронен път, когато заявителят е поискал информацията да му бъде предоставена по електронен път и е посочил адрес на електронна поща“.

§ 11. В чл. 35 се създават ал. 3 и 4:

„(3) Когато заявителят е поискал достъпът до информация да му бъде предоставен по електронен път и е посочил адрес на електронна поща за получаването, органът изпраща на посочения адрес на електронна поща решението за предоставянето на достъп заедно с копие от информацията или интернет адреса, на който се съдържат данните. В тези случаи не се съставя протокола по ал. 2.

(4) Ако заявителят е променил адреса на електронната поща, без да е уведомил органа, или е посочил неверен или несъществуващ адрес, информацията се смята за получена от датата на изпращането ѝ.“

§ 12. В чл. 37, ал. 1, т. 2 думите „няма негово изрично писмено съгласие“ се заменят с „то изрично е отказало“.

§ 13. В чл. 41а се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Информацията от обществения сектор се предоставя във формат и на език, на който тя е събрана, съответно създадена, или в друг формат по преценка на организацията от обществения сектор и в отворен, машинночетим формат, заедно със съответните метаданни. Предоставянето на данните в отворен машинночетим формат се осъществява в съответствие с целите по чл. 15б. Форматът и метаданните в тези случаи съответстват на официалните отворени стандарти.“

2. В ал. 2 думата „събиране“ се заличава, думата „преработване“ се заменя с „адаптиране“, а след думата „изисква“ се добавя „непропорционално много“.

3. В ал. 4 думите „посочения електронен пощенски“ се заменят с „електронния“.

4. Създават се ал. 5-8:

„(5) С наредба по чл. 15г, ал. 3 се определят стандартни условия за повторно използване на информация от обществения сектор и за публикуване на информация от обществения сектор в отворен формат за търговски или нетърговски цели. Тези условия не могат да налагат ненужни ограничения върху възможностите за повторно използване или да ограничават конкуренцията.“

(6) Организациите от обществения сектор предоставят за повторно използване информацията безусловно или при определени от тях условия в рамките на определените в наредбата по чл. 15г, ал. 3 стандартни условия.

(7) Информация, представляваща обект на интелектуална собственост, за която библиотеки, включително библиотеки на висши училища, музеи и архиви имат право на използване, се предоставя за повторно използване, ако такова повторно използване е разрешено от носителя на правата.

(8) Повторното използване на информация от архиви – документи от Националния архивен фонд се извършва при условията и по реда на глава шеста „Достъп до документи и използването им“ от Закона за Националния архивен фонд и при спазването на този закон.“

§ 14. В чл. 41б:

1. Досегашният текст става ал. 1 и в нея се правят следните изменения и допълнения:

а) в т. 1 накрая се добавя „съгласно закон, устройствен акт или устав и/или акт, с който е възложена обществената задача“.

б) точка 4 се изменя така:

„4. собственост на училища, висши училища (с изключение на библиотеки на висши училища), научни и изследователски организации, включително организации, създадени за разпространение на резултати от

научноизследователска дейност, и на културни организации с изключение на библиотеки, музеи и архиви;“

в) създават се т. 5-10:

„5. представляваща класифицирана информация;

6. съдържаща статистическа тайна, събирана и съхранявана от Националния статистически институт или от орган на статистиката;

7. съдържаща производствена или търговска тайна или професионална тайна по смисъла на закон;

8. за получаването на която заявителят трябва да докаже правен интерес съгласно закон;

9. представляваща части от документи, които съдържат само емблеми, гербове и отличителни знаци;

10. съдържаща лични данни, чието повторно използване представлява недопустим достъп или недопустима обработка на лични данни съгласно Закона за защита на личните данни.“

2. Създават се ал. 2-4:

„(2) В случаите по ал. 1 за повторно използване се предоставя само тази част от информацията, достъпът до която не е ограничен.

(3) При надделяващ обществен интерес организацията от обществения сектор предоставя за повторно използване информация, съдържаща производствена или търговска тайна.

(4) В случаите по ал. 3 организацията от обществения сектор може да забрани повторното използване за търговски цели или по начин, който би довел до нелоялна конкуренция или до друго ограничаване на конкуренцията по смисъла на Дял втори от Закона за защита на конкуренцията. Организацията от обществения сектор не публикува частта от информацията, съдържаща производствена или търговска тайна, по реда на чл. 15 и чл. 15г, ал. 2.“

§ 15. Член 41г се изменя така:

„Чл. 41г. Организацията от обществения сектор осигуряват условия за улеснено търсене на информация от обществения сектор, като поддържат и публикуват списъци с основни документи и съответните метаданни чрез различни механизми за онлайн достъп и в машинночетим формат или по друг подходящ начин. При възможност организацията от обществения сектор осигуряват условия за многоезично търсене на документи.“

§ 16. В чл. 41д се създават ал. 3-6:

„(3) Сключването на договор по ал. 1 е допустимо, когато предоставянето на изключително право на повторно използване е свързано с цифровизация на културни ресурси, при който срокът на действие не трябва да надвишава 10 години, а

ако по изключение надвишава 10 години, срокът на договора се преразглежда на 11-ата година след влизането му в сила и на всеки следващи седем години.

(4) Разпоредбите на договора по ал. 3, свързани с предоставянето на изключителни права, се оповестяват публично. Организациите от обществения сектор предоставят данни за начина и критериите, по които е определен изпълнителят по този договор.

(5) Договорът по ал. 3 задължително включва правото на организацията от обществения сектор да получи безплатно копие от цифровизираните културни ресурси.

(6) След прекратяването на ползването на изключителните права по договора по ал. 3 копието по ал. 5 се предоставя за повторно използване."

§ 17. В чл. 41е, ал. 1 се създава изречение второ:

„Искането се счита за писмено и в случаите, когато е направено по електронен път на адреса на електронната поща по чл. 15, ал. 1, т. 4 или на портала по чл. 15г.“

§ 18. Член 41ж се изменя така:

„Чл. 41ж. (1) Информация от обществения сектор се предоставя за повторно използване безплатно или след заплащане на такса, която не може да надхвърля материалните разходи по възпроизвеждането и предоставянето на информацията.

(2) Принципът за определяне на таксата, посочен в ал. 1, не се прилага за таксите, събирани:

1. от организации от обществения сектор, които по силата на акта за възлагане на обществената задача са задължени да реализират приходи за покриване на значителна част от разходите, свързани с изпълнението на обществената задача; задължението за реализиране на приходи се определя предварително и се публикува по електронен път;

2. за повторната употреба на информация, по отношение на която организацията от обществения сектор е длъжна да реализира достатъчно приходи с цел покриване на значителна част от разходите, свързани със събирането, производството, възпроизвеждането и разпространението на информацията, съгласно закон или установената административна практика; задължението се определя предварително и се публикува по електронен път;

3. от библиотеки, включително библиотеки на висши училища, музеи и архиви.

(3) В случаите по ал. 2, т. 1 и 2 организацията от обществения сектор изчислява общите такси в зависимост от категориите и количеството данни, предоставени за повторно използване, в съответствие с обективни, прозрачни и проверими критерии, определени с методика, приета от Министерския съвет. Общият приход на обществената организация от доставяне и

разрешаване на повторното използване на информацията за съответния счетоводен период не трябва да надвишава разходите по събирането, производството, възпроизвеждането и разпространението заедно с разумна възвръщаемост на инвестицията, изчислени в съответствие с приложимите за обществената организация счетоводни принципи.

(4) В случаите по ал. 2, т. 3 общият приход от доставяне и разрешаване на повторното използване на информацията за съответния счетоводен период не трябва да надвишава разходите по събирането, производството, възпроизвеждането, разпространението, съхранението и придобиването на права за ползването на информацията заедно с разумна възвръщаемост на инвестицията, изчислени в съответствие с приложимите от обществената организация счетоводни принципи.

(5) Размерът на таксите се определя:

1. за таксите, събирани от държавен орган – с тарифа, приета от Министерския съвет;

2. за таксите, събирани от друга организация от обществения сектор – от ръководителя на организацията;

3. за таксите, събирани от общините – от общинския съвет, като определените такси не могат да надвишават таксите по т. 1.

(6) Размерът на таксите, основата на която се изчисляват, взетите предвид фактори при изчисляването, както и всички допълнителни условия, ако има такива, се публикуват, включително по електронен път при наличието на интернет страница. При поискване се посочва и начинът, по който са изчислени тези такси, във връзка с конкретното искане за повторна употреба.

(7) Сумите от такси за повторно използване на информация постъпват по бюджета на съответната организация от обществения сектор.

(8) Министерският съвет преразглежда на всеки три години методиката по ал. 3 въз основа на доклада по чл. 16а, ал. 1.

(9) Ако организация от обществения сектор по ал. 5, т. 2 и 3 не определи размер на таксите, организацията предоставя тази информация за повторно ползване безплатно или след заплащане на такса, определена с тарифата по ал. 5, т. 1.“

§ 19. В чл. 41з ал. 1 се изменя така:

„(1) Ръководителят на организацията от обществения сектор или определено от него лице разглежда искането по чл. 41е в 14-дневен срок от постъпването му и взема решение за предоставяне или за отказ за предоставяне на информацията за повторно ползване, което съобщава на заявителя.“

§ 20. В чл. 41и ал. 3 се изменя така:

„(3) Отказът по ал. 1 съдържа фактическото и правното основание за отказ, датата на вземане на решението и реда за неговото обжалване. Когато отказът е на основание чл. 41б, ал. 1, т. 2, организацията от обществения сектор посочва физическото или юридическо лице, което притежава правата, ако то е известно, или лицето, от което организацията от обществения сектор е получила информацията, и разрешението да я ползва. Библиотеките, включително библиотеките на висшите училища, музеите и архивите, не са задължени да посочват тези лица.“

§ 21. В чл. 42 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „обществена информация“ се добавя „или за повторно използване на информация“.

2. В ал. 2 след думите „обществена информация“ се добавя „или да предостави информация за повторно използване“.

3. В ал. 3 след думите „задълженията по“ се добавя „чл. 14, 15, 15а, 15б, 15в и“.

4. Създава се ал. 5:

„(5) За непредоставянето на информация за повторно използване се налага имуществена санкция от 50 до 200 лв.“

§ 22. В чл. 43, ал. 2, т. 4 след цифрата „4“ се добавя „и 5“.

§ 23. В § 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 1 се изменя така:

„1. „Материален носител“ е всеки хартиен, технически, магнитен, електронен или друг носител независимо от вида на записаното съдържание – текст, план, карта, фотография, аудио, визуално или аудио-визуално изображение, файл и други подобни.“

2. В т. 4 се създава изречение трето: „Публичноправна организация е и библиотека на висши училища, обществена библиотека по смисъла на Закона за обществените библиотеки, музей или архив, чиято дейност се финансира със средства от държавния бюджет или от общинските бюджети.“

3. Създават се т. 7-15:

„7. „Машинночетим формат“ е електронен формат за данни, който е структуриран по начин, по който, без да се преобразува в друг формат, позволява софтуерни приложения да идентифицират, разпознават и извличат специфични данни, включително отделни факти и тяхната вътрешна структура.

8. „Отворен формат“ е електронен формат за данни, който не налага употребата на специфична платформа или специфичен софтуер за повторната употреба на съдържанието и е предоставен на обществеността без ограничения, които биха възпрепятствали повторното използване на информация.

9. „Портал за отворени данни“ е единна, централна, публична уеб-базирана информационна система, която осигурява публикуването и управлението на информация за повторно използване в отворен, машинночетим формат заедно със съответните метаданни. Платформата е изградена по начин, който позволява цялостното извличане на публикуваната информация или на части от нея.

10. „Официален отворен стандарт“ е стандарт, който е установен в писмена форма и описва спецификациите за изискванията как да се осигури софтуерна оперативна съвместимост.

11. „Висше училище“ е училище по смисъла на чл. 17 от Закона за висшето образование.

12. „Метаданни“ са данните, описващи структурата на информацията – предмет на повторно използване.

13. „Интернет адрес“ е унифициран идентификатор на ресурси или унифициран локатор на ресурси.

14. „Платформа за достъп до обществена информация“ е единна, централна, публична уеб-базирана информационна система, която осигурява заявяване на достъп и публикуване на обществена информация.

15. „Архиви“ са централните държавни архиви и регионалните държавни архиви по отношение на съхраняваните от тях държавни архиви от Националния архивен фонд по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за Националния архивен фонд, както и публични институции по чл. 6, ал. 1, т. 2 и 3 от Закона за Националния архивен фонд по отношение на съхраняваните от тях архиви и архивни сбирки по чл. 33, ал. 1, т. 1, 6-8 и ал. 2 от Закона за Националния архивен фонд.”

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 24. Този закон въвежда разпоредбите на Директива 2013/37/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за изменение на Директива 2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в обществения сектор.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 25. Сключените до 17 юли 2013 г. договори за изключително предоставяне на информация от обществения сектор, които не отговарят на изискванията по чл. 41д, ал. 2-5, се прекратяват с изтичането на срока им, но не по-късно от 18 юли 2043 г.

§ 26. Министерският съвет:

1. В шестмесечен срок от обнародването на този закон в „Държавен вестник“ приема наредбата по чл. 15г, ал. 3 и тарифата по чл. 41ж, ал. 5, т. 1.

2. В срок до 1 януари 2016 г. създава платформата за достъп до обществена информация и осигурява възможност за подаване на заявления чрез нея.

§ 27. Общинските съвети в шестмесечен срок от обнародването на този закон приемат и публикуват тарифите по чл. 41ж, ал. 5 т. 3.

§ 28. Администрацията на Министерския съвет изготвя първия доклад по чл. 16а, ал. 2 в срок до 18 юли 2017 г.

§ 29. (1) Органите на изпълнителната власт в срок 3 месеца от влизането в сила на закона публикуват:

1. информацията по чл. 15, ал. 1 при спазване на изискванията на чл. 15а, ал. 2;

2. информацията по чл. 15, ал. 4;

3. списъка по чл. 15а, ал. 3.

(2) Организациите от общественния сектор, които не са органи на изпълнителната власт, публикуват:

1. информацията по чл. 15, ал. 4 – в тримесечен срок от влизането в сила на закона;

2. списъка по чл. 15а, ал. 3 – в шестмесечен срок от влизането на закона в сила.

(3) Задължените субекти по чл. 3, ал. 1 от 1 януари 2016 г. осигуряват възможност за подаване на заявления за достъп до обществена информация чрез платформата за достъп до обществена информация по чл. 15в.

§ 30. Навсякъде в закона думите „лична информация“ се заменят с „лични данни“.

§ 31. Законът влиза в сила един месец след обнародването му в „Държавен вестник“ с изключение на:

1. параграф 5 относно чл. 15г, ал. 2, който влиза в сила девет месеца след обнародването, и

2. параграф 5 относно чл. 15в и § 7 относно думите „или чрез платформата за достъп до обществена информация“, които влизат в сила на 1 януари 2016 г.

Законът е приет от 43-ото Народно събрание на 2015 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:**

(Цецка Цачева)

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация

Законът за достъп до обществена информация е приет през 2000 г., за да установи условията и реда, гарантиращи правото на достъп до обществена информация на гражданите и юридическите лица. Законът определя като обществена всяка информация, свързана с обществения живот в Република България и даваща възможност на гражданите да си съставят собствено мнение относно дейността на задължените по закона субекти (държавните органи, техните териториални звена и органите на местното самоуправление в Република България, другите публичноправни субекти, включително публичноправните организации, физически и юридически лица само относно извършвана от тях дейност, финансирана със средства от консолидирания държавен бюджет и средства от фондове на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз по проекти и програми).

През 2007 г. с изменение на закона е добавен институтът на предоставянето на информация за повторно използване, за да се въведат разпоредбите на Директива 2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в обществения сектор. За разлика от достъпа, където основната цел е гражданите да си съставят собствено мнение относно дейността на държавните органи, други публичноправни субекти и лица, по отношение на повторното използване на информация законът акцентира върху използването на информация от обществения сектор и използването ѝ за търговски или нетърговски цели, различни от първоначалната цел, за която е била създадена в рамките на правомощията или функциите на организация от обществения сектор (чл. 2а).

Разграничението между двата режима е точно установено и в практиката на съда по прилагането на закона, като „Разграничителният критерий се явяват различните цели, за които се търси тази информация. Тези цели предполагат тя да бъде различна по вид и съдържание. Така при достъп по реда на чл. 2, ал. 1 от Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), най-често това е (условно казано) „организационна“ или „вътрешна“ информация: документи, изготвени от задължения субект, във връзка с изпълнение на негови преки или непреки служебни задължения за ръководството и контрола върху работата на ръководеното от него административно звено. При достъп по реда на чл. 2а, ал. 1 от закона се търси информация, която е

възможно и да не е създадена от органа, като най-често тя не е във връзка с изпълнение на организационните му задължения на ръководство и контрол. Става въпрос за информация, която е била събирана, произведена, възпроизведена и разпространявана в случаите, примерно изброени в чл. 4 от Директива 2003/98/ЕО: свързана със социалната, икономическата, географската и метеорологическата област и с областта на туризма, търговията, патентното дело, образованието. Понякога това е информация, която има външен произход, т.е. създадена е от лица, които не са част от списъчния състав на организацията и се събира и произвежда във връзка със специфичната дейност на административната единица. В други случаи тя може да се създаде и от работещи в самата организация, но характерното за нея е, че е във връзка със специфичната "обществена" дейност на административната единица, а не с организационното ръководство, контрола и организацията на работата ѝ. Обобщавайки може да се посочи, че в случаите на достъп по реда на чл. 2, ал. 1 от ЗДОИ информацията е средството, чрез което се постига целта на търсещия - съставяне на собствено мнение за дейността на задължения субект. В случаите на повторно използване на информация по реда на чл. 2а, ал. 1 от закона целта е придобиване на самата информация като такава за последващо използване. Средство за постигането на тази цел е търсенето от страна на заинтересованото лице или организация и задължението за предоставянето ѝ от организацията от обществения сектор, която я събира и/или съхранява" (Решение № 14206 от 2013 г. на ВАС - Пето отделение).

Директива 2013/37/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за изменение на Директива 2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в обществения сектор внася съществени промени в основната директива най-вече по отношение на детайлното определяне на изключенията от режима на повторно използване на информация, разширяване на кръга на задължените субекти с включването на музеи, библиотеки и архиви, създаването на по-подробен регламент на стандартите, форматите, разрешенията и процедурите за определяне на такси за повторното използване.

С проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация се въвеждат разпоредбите на посочената Директива 2013/37/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за изменение на Директива 2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в обществения сектор.

Законът за достъп до обществена информация урежда обществените отношения във връзка с правото на достъп до обществена информация и с правото на повторно използване на информация от обществения сектор. С измененията и допълненията се предвиждат:

- Въвеждане на задължение документите, които попадат в обхвата на директивата, да се предоставят за повторна употреба съгласно определените в директивата условия за повторна употреба;

- Установяване на горна граница на таксата, която да се заплаща за повторното ползване на информация, непревишаваща материалните разходи по възпроизвеждането и предоставянето на информацията. Изключенията от това правило следват директивата и са ясно определени. Предвижда се Министерският съвет да издаде методика, която допълнително гарантира спазването на принципите при ценообразуването. Разпоредбите на директивата създават правила, изискващи всяка организация, която предоставя информация, ако не прави това безплатно, да определя такси, изчислени въз основа на определени стандарти и правила, ограничени до разходите по възпроизвеждането и предоставянето на информацията. Проектът на закон предвижда таксите за държавните органи да се определят както и досега с една тарифа, приета от Министерския съвет. При съобразяване с правилата на местното самоуправление таксите, събирани от общините, се определят от съответния общински съвет при спазването на принципа за ограничаване до разходите по възпроизвеждането и предоставянето на информацията. Такова е разрешението и за останалите организации от обществения сектор;

- Предвижда се законова възможност за безплатно предоставяне на информация за повторно използване по преценка на организацията от обществения сектор.

- Разширяване на обхвата на приложение с включване на някои културни институции, като библиотеки (в т.ч. университетските библиотеки), музеи и архиви. За тези институции се въвеждат конкретни правила, различаващи се от приложимите за останалите субекти, включително и по отношение на таксуването.

- Въвежда се изискване размерът на таксите, основата на която се изчисляват, взетите предвид фактори при изчисляването, както и всички допълнителни условия, ако има такива, да се публикуват, включително по електронен път при наличието на интернет страница. При поискване органите от обществения сектор да посочват и начина, по който са изчислени тези такси във връзка с конкретното искане за повторна употреба.

- Включено е задължение за обществените институции да информират заявителите за повторно използване на документи относно наличните средства за правна защита.

- Насърчават се организациите от обществения сектор да предоставят информацията в отворен, машинночитим формат заедно

със съответните метаданни, като форматът и метаданните съответстват на официални отворени стандарти.

- Въвежда се изискване при възможност държавите членки да улеснят многоезичното търсене на документи.

Предложени са и промени, отнасящи се до националната практика и особености, сред които:

- Всяка информация от обществения сектор, създадена след 1 октомври 2015 г., да се поддържа в електронен вид.

- Възможност достъпът до обществена информация да се извърши по електронен път при поискване на заявителя.

- Нова форма за предоставяне на достъп до обществена информация – чрез копия, предоставени по електронен път, или интернет адрес, където се съхраняват данните.

- Задължение за всеки ръководител на административна структура в изпълнителната власт ежегодно да обявява списък на категориите информация, подлежаща на публикуване в интернет, за сферата на дейност на съответната администрация, като определя и сроковете за актуализация на публикуваната информация и форматите, в които е достъпна. Редът и начинът за публикуване на информацията ще се определят с наредба, приета от Министерския съвет.

- Текстове, задължаващи всяка организация от обществения сектор ежегодно да планира поетапното публикуване в интернет в отворен формат на информационните масиви и ресурси, които поддържа. Публикуването на планираната информация се включва в ежегодните цели за дейността на съответната администрация по чл. 33а от Закона за администрацията.

- Задължение за организациите от обществения сектор, включително обществени библиотеки, архиви и музеи, да публикуват актуална информация за всички условия за предоставянето на информация за повторно използване, а за информацията за повторно използване в отворен машинночитим формат – да я публикуват в интегрирана платформа за отворени данни. Тази уредба има за цел поетапното и с оглед финансовите и ресурсни възможности на съответната организация превръщането на данните от формата, в който са създадени, в машинночитим формат. Следва да се отбележи, че въвежданата директива предвижда това да става „при възможност и целесъобразност“. С цел подобряването на националния режим и въвеждането на по-целенасочена национална политика към отваряне на данните формулата „по целесъобразност“ не е включена в проекта. Все пак, с цел създаването на изпълняеми задължения в действащото законодателство и предвид това, че част от новите задължени

субекти – музеи, архиви и библиотеки, биха изпитали сериозно затруднение и дори невъзможност да изпълнят задължението винаги да предоставят данните в машинночетим формат, проектът предвижда по-гъвкавия подход на поэтапно преобразуване на данните в такъв формат.

- Ограниченията в режима на предоставяне на информация за повторно ползване, по-детайлно изброени в изменителната директива, са съобразени с националните правила на достъп. В съответствие с действащото законодателство е изключена информацията, представляваща класифицирана информация, водеща до недопустима обработка на лични данни, представляваща търговска, производствена или професионална тайна, статистическа тайна или за предоставянето на която законодателството вече е установило изискване за показване на определен правен интерес от заявителя, например книгата по съдебните дела са достъпни за страните по делото, но не биха могли да се предоставят за повторно използване на други лица, които нямат правния интерес на страните. В Закона за здравето е посочено коя информация и при какви условия може да се предоставя на трети лица, които за получаването ѝ трябва да посочат обстоятелствата, изброени в закона, определящи правния им интерес от получаването на информацията. Същото се отнася например до данъчни оценки и друга данъчна информация, информацията, свързана с родствените връзки между лицата. Конкуриращият се защитим интерес най-често са личните данни, данните за семейното, здравословното и имущественото състояние на лицата и други елементи на правото на личен живот на гражданите – в значителна част от случаите, в които са установени изисквания за правен интерес (качеството заинтересована страна) като условие за достъпа и ползването на съответната информация. При ограничаването на лицата, които имат достъп до подобна информация, авторът на съответния нормативен акт е отчел предвид нейния характер и особености, че за достъпа е необходим определен правен интерес (качество) на лицето. Тези ограничения са предварително и публично известни и поради това не може да се счита, че съставляват административен произвол или „ad hoc” ненужно ограничение или пречка. Въвежданата директива изрично изключва от обхвата си (повторното използване на информация) „в случаи, при които гражданите или дружествата трябва да докажат конкретен интерес, за да получат достъп до документи”. Този принцип е възприет при въвеждането на директивата в проекта. По този начин се осигурява и липсата на противоречие между различните специални закони и избягване на проблеми при правоприлагането.

В резултат от получени становища по време на общественото обсъждане на законопроекта бяха прецизирани някои редакции на разпоредби, свързани с:

- Подобряване на режима на повторното използване на информация, като се създават допълнителни възможности за

предоставяне и в случаите, в които определена информация попада извън режима, установен в директивата и закона. По-конкретно, когато информацията съдържа елементи, които са изключени от закона (например класифицирана информация, лични данни, статистическа тайна и др.), допълнително да се предвиди възможност за предоставянето за повторно използване на тази част от информацията, достъпът до която не е ограничен.

- Конкретизиране на възможностите за предоставяне на информация за повторно използване, съдържаща лични данни и друга защитена информация, след съответното анонимизиране.

- Предоставяне за повторно използване на информация, съдържаща търговска или производствена тайна, когато е налице надделяващ обществен интерес. В тези случаи организацията от общественения сектор може да ограничи повторното ѝ използване за търговски цели и по начин, който би довел до нелоялна конкуренция между търговците.

- Ограничаване за повторно използване на статистическата информация – конкретизира се, че е статистическа информация, събирана и съхранявана от Националния статистически институт или от орган на статистиката.

- Възможност общините да ползват тарифата на Министерския съвет, когато с решение на общинските съвети не бъдат определени такси за повторно използване на информация в шестмесечен срок от обнародването на закона или когато не я предоставят безплатно. Във всички случаи, когато размерът на таксите не се ограничава до разходите за възпроизвеждането и предоставянето на информацията, ще се прилага методика на Министерския съвет по предложение на министъра на финансите, която ще съдържа обективни, прозрачни и проверими критерии за определянето на тези такси. Методиката предвижда да се изработи в шестмесечен срок от обнародването на закона и да се преразглежда на всеки три години.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)

